

Άρθρο σύνταξης

Editorial

Η διαφύλαξη της ειρήνης ως στόχος της προαγωγής ψυχικής υγείας

Ψυχιατρική 2016, 27:241

Δεν απαιτείται ιδιαίτερη επιχειρηματολογία για να καταδειχθεί η σοβαρή επίπτωση του πολέμου στην ψυχική υγεία των επιζώντων. Η επίπτωση αυτή αποτελεί παλαιά και οδυνηρή γνώση που όμως δεν έχει λειτουργήσει αποτρεπτικά, τουλάχιστον στον αναμενόμενο βαθμό.

Τι έχει κάνει η διεθνής κοινότητα ψυχικής υγείας στον τομέα αυτόν; Δυστυχώς όχι πολλά. Ίσως επειδή η διαφύλαξη της υγείας θεωρείται αυτονόητη, ίσως επειδή η υπόθεση της ειρήνης έχει πολιτικοποιηθεί, ίσως απλώς από αδράνεια. Ωστόσο, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει σημειώσει ότι στους στόχους της Προαγωγής Ψυχικής Υγείας εντάσσεται και η διαφύλαξη της ειρήνης.

Η επισήμανση αυτή, αν και μάλλον παρενθετική, έχει παρά ταύτα τη σημασία της επειδή «νομιμοποιεί» τις παρεμβάσεις των λειτουργιών ψυχικής υγείας σε ένα θέμα που σε πρώτη (και επιφανειακή) προσέγγιση μοιάζει να είναι άσχετο με την ψυχική υγεία και δυνητικώς εγείρει την υπόνοια πολιτικών και άλλων σκοπιμοτήτων.

Στη βάση των παραπάνω δεδομένων, η Εταιρεία Προληπτικής Ψυχιατρικής, η Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία, η Ψυχιατρική Εταιρεία Ανατολικής Ευρώπης και Βαλκανίων και η Σερβική Ψυχιατρική Εταιρεία αποφάσισαν να απευθυνθούν σε διάφορους φορείς, κυρίως σε διεθνείς φορείς ψυχικής υγείας και να τους καλέσουν να στηρίξουν μια Διακήρυξη υπέρ της ειρήνης και εναντίον του πολέμου, την «Αντιπολεμική Διακήρυξη των Αθηνών». Η βάση της επιχειρηματολογίας για τη στήριξη της Διακήρυξης συμποσούται στο ότι ο πόλεμος έχει καταστροφικές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των επιζώντων και της ευρύτερης κοινωνίας. Επιπροσθέτως θεωρούμε ότι ευθύνεται για τα κύματα προσφύγων που ακολουθούν τον πόλεμο και για τις σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των προσφύγων αλλά και των πολιτών των χωρών που καλούνται να τους φιλοξενήσουν (πολλές φορές χωρίς την παραμικρή προετοιμασία).

Η ανταπόκριση των φορέων στους οποίους απευθυνθήκαμε ήταν εκπληκτική. Πάνω από 100 φορείς προσυπέγραψαν τη Διακήρυξη η οποία στη συνέχεια προωθήθηκε στους φυσικούς της αποδέκτες, Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, Κυβερνήσεις κρατών κ.λπ. και αναρτήθηκε στους ιστοτόπους των οργανώσεων που προσυπέγραψαν τη Διακήρυξη. Ήδη υπήρξε θετική ανταπόκριση και συνηγορία εκ μέρους του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jean-Claude Juncker.

Τι αναμένουμε από αυτή τη Διακήρυξη; Θα ήταν ασφαλώς ανεδαφική η προσδοκία ότι εδώ και τώρα θα σταματήσουν οι πόλεμοι στον κόσμο μας. Η φωνή μας δεν είναι τόσο ισχυρή ώστε να ελπίζουμε σε ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Εξ άλλου έχουμε σαφή επίγνωση του ότι, πέρα από την πανταχού (και πάντα) παρούσα εγγενή επιθετικότητα και τους κοινωνικούς ενισχυτές της υπάρχουν πολιτικές, οικονομικές και εσχάτως θρησκευτικές επιδιώξεις που λειτουργούν πιο αποτελεσματικά και δυστυχώς προς την αντίθετη κατεύθυνση από αυτή της Διακήρυξής μας.

Παρά τις παραπάνω επιφυλάξεις, θεωρούμε ότι είναι όχι μόνο δικαίωμα αλλά και καθήκον της παγκόσμιας κοινότητας ψυχικής υγείας να φωνάξει όσο πιο δυνατά μπορεί και προς όλες τις κατευθύνσεις ότι η ψυχική υγεία των πολιτών στον κόσμο που ζούμε απειλείται από τον πόλεμο οπουδήποτε και αν συμβαίνει και από οποιονδήποτε και αν προκαλείται. Έχουμε την ελπίδα ότι με φωνές όπως η δική μας μπαίνει ο σπόρος που μπορεί να φυτρώσει, να βλαστήσει και να ανθήσει στις επόμενες γενιές. Ο χρόνος θα δείξει αν οι ελπίδες μας είναι βάσιμες.

Γιώργος Χριστοδούλου

Ομ. Καθηγητής Ψυχιατρικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Βιβλιογραφία

1. Athens Anti-War Declaration. www.psychiatricprevention.com
2. Christodoulou GN, Mezzich JE, Christodoulou N, Lecic-Tosevski D. *Disasters: Mental Health Context and Responses. Human-made Disasters*. Cambridge Scholars, UK, 2016